

Inštitut za
trajnostni
razvoj

Ekološko kmetijstvo kot ukrep PRP 2014-2020 (uvod)

Usposabljanje za Ekološko kmetijstvo v PRP 2014-2020

Izvajalca: Inštitut za trajnostni razvoj (ITR) in Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede (FKBV)

Avtorici: dr. Silva Grobelnik Mlakar, FKBV; dr. Anamarija Slabe, ITR

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja:
Evropa investira v podeželje

Vsebina

- **Uvod: Ukrep EK in izvajanje**
- **Stanje EK (EU, SI)**
- **Ekološko kmetovanje – pogoji in zahteve**
- **Evidence delovnih opravil**
- **Najpogostejše napake pri izvajanju ukrepa EK in kako se jim izogniti**
- **Plačila za EK**
- **Kombinacije z ukrepi PRP in ukrepom KOPOP**

Ekološko kmetijstvo kot ukrep PRP 2014-2020

- **je NOV - SAMOSTOJEN ukrep v PRP 2014-2020 (prej del KOP)**
- **bistvene razlike od konv./IP pridelave – potrebna posebna znanja**
- **zato samostojna usposabljanja (v 2015 splošna, kasneje bolj poglobljena)**
- **v 2015 prvič javno naročilo (razpis) za izbor izvajalca**
- **v 2015 sta izvajalca Inštitut za trajnostni razvoj iz Ljubljane s partnerjem Fakulteto za kmetijstvo in biosistemske vede (FKBV) iz Maribora.**

Pogoji in zahteve...

Vstopni pogoji za M11 - EK:

- KMG vpisano v RKG
- 1 ha (0,3 ha/0,1 ha)
- prijava v kontrolo do EK 31. 12. 2015 (novi + obnovitev)
- pred vstopom program aktivnosti
- KMG, ki uveljavlja plačilo za pridelavo semenskega materiala kmetijskih rastlin mora biti vpisano v register dobaviteljev
- EK v kombinaciji s KOPOP – obvezno predhodno usposabljanje (6 ur)
- EK v kombinaciji s KOPOP – obvezno usposabljanje (4 ure)

Zahteve za izvajanje ukrepa EK:

- program usposabljanja v obsegu najmanj 6 ur letno (19. 9. – 28. 10. 2015)
- izvajanje obveznosti skladno s predpisi za ekološko kmetovanje
- uporaba storitve svetovanja najmanj enkrat v času trajanja obveznosti
- pridobitev certifikata

NOVI: do 20. 12. 2015 izdelan individualni načrt preusmeritve iz konvencionalne v ekološko pridelavo (PEK – javno naročilo)

Pogoji in zahteve

Pogoji za izvajanje ukrepa EK:

- KMG, ki NE REDI živali v skladu s predpisi za EK, NI upravičeno do plačila za trajno travinje iz EK,
- plačilo za trajno travinje je vezano na travojede živali, ki so vključene v EK (govedo, drobnica, konji, jelenjad),
- spodnja meja obtežbe za pridobitev plačila je 0,5 GVŽ/ha trajnega travinja. Če KMG ne dosega obtežbe 0,5 GVŽ/ha trajnega travinja, lahko pridobi plačilo za toliko površin, za kolikor je zagotovljena ta obtežba.

Predstavitev izvajalca ITR

- **Inštitut za trajnostni razvoj** je zasebni neprofitni zavod, ki deluje od l. 1996, izključno na področju ekološkega kmetijstva
- pripravil prve standarde za EK v Sloveniji (1996) in bil pobudnik prvega združenja ekoloških kmetov (1997)
- 1998: preusmer. načrti za prve ekološke kmetije, 1999: ekotržnica v LJ
- danes: raziskovanje, svetovanje, usposabljanje v EK (celotna Slovenija)
- **ekipa strokovnjakov – specialistov** za ekološko kmetijstvo
- številni projekti, znan npr. program *Šolski ekovrt* (od 2011)

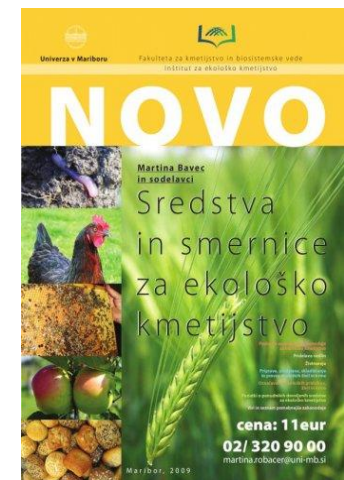
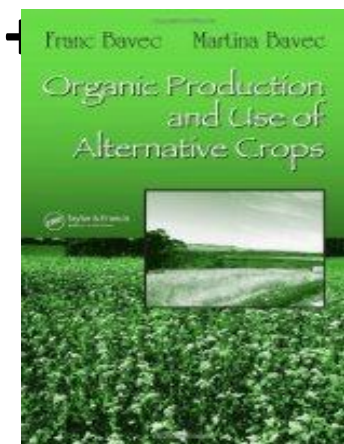
www.itr.si, www.solski-ekovrt.si in **FB**

Predstavitev izvajalca FKBV, UM

- visokošolski študijski program **Ekološko kmetijstvo** (prvi in edini v SI) - vsebine na podiplomskih študijskih programih
- znanstveno-raziskovalno delo (nacionalni in mednarodni projekti)
- znanstvene in strokovne publikacije iz področja EK
- mednarodne poletne šole EK (organizacije in sodelovanja)
- presoja sredstev dovoljenih v EK
- izdelava preusmeritvenih načrtov (učna enota)
- EK pridelava (sadike, sadje, zelenjava) na UKC Pohorski dvor

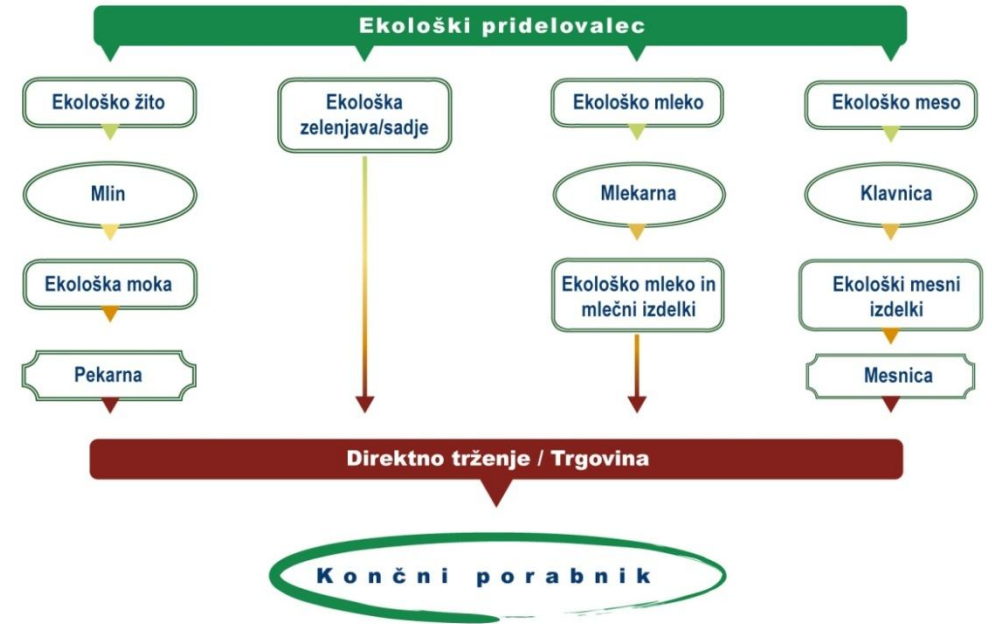
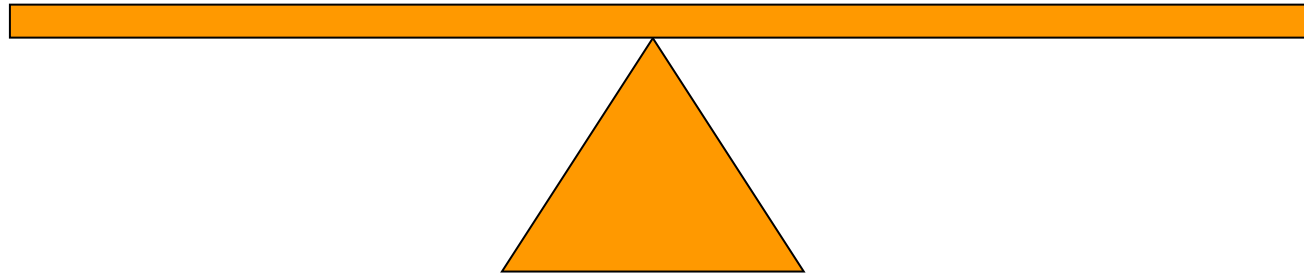
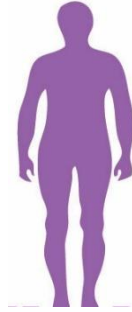
<http://www.fkbv.um.si/>

→ [Katedra za ekološko kmetijstvo, poljščine, vrtnine in okrasne rastline](#)

→ [Inštitut za ekološko kmetijstvo](#)

Kaj JE ekološko kmetijstvo?

... sistem **trajnostnega kmetijstva**, ki v pridelavi hrane temelji na čimbolj sklenjenem **krogotoku hranil in energije** ter **ravnovesju v sistemu tla-rastline-živali-človek** (skrb za okolje)

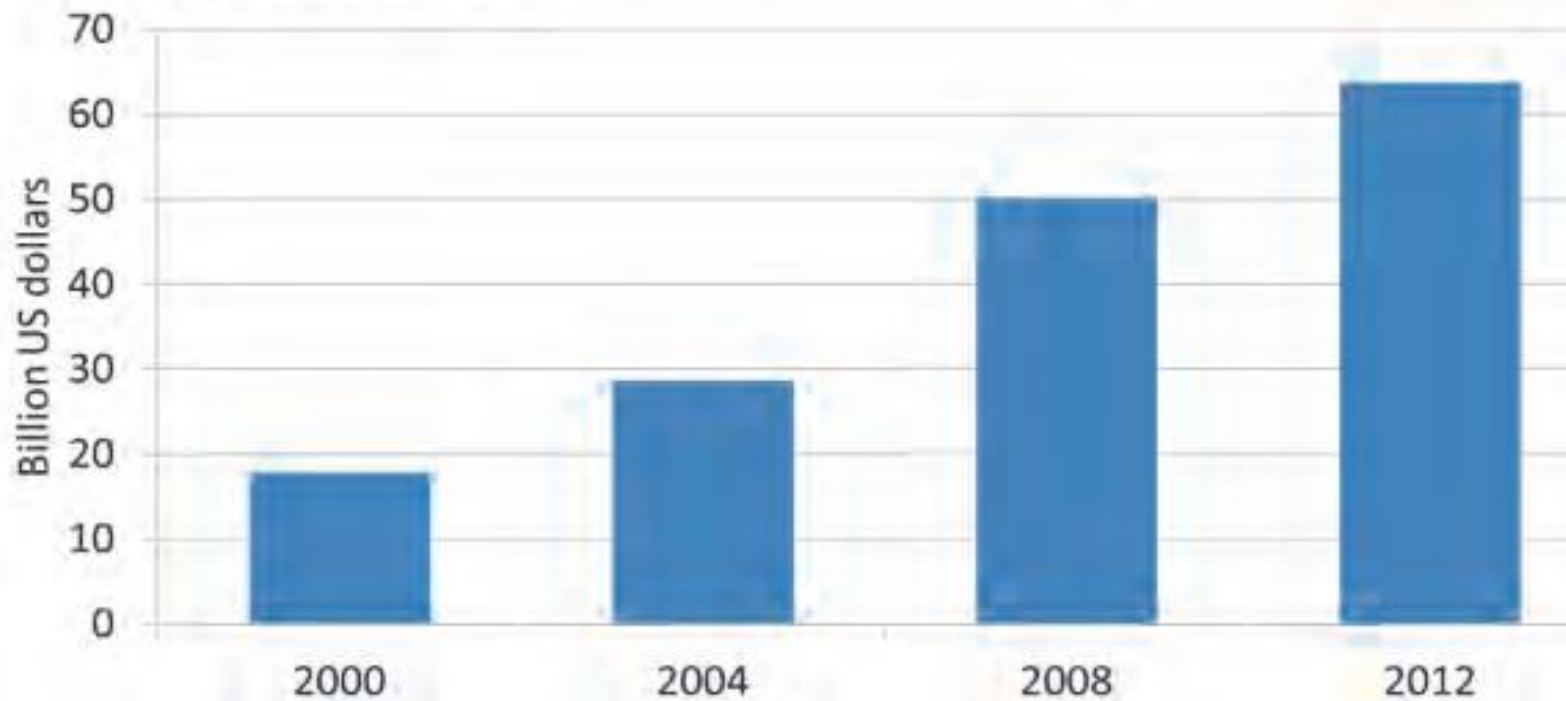
... jasna (v EU enotna) zakonodaja – toda pred njo so že bila **ZASEBNA PRAVILA** (IFOAM – mednarodna zveza gibanj za ekološko kmetijstvo)

... **kontrola od njive do krožnika** (jamstvo za potrošnika – varstvo za kmeta)

Trg z ekološkimi živili, globalno

The Global Market for Organic Food & Drink: Market growth
2002-2012

Source: Organic Monitor 2014

EU = 23 milijard €
= 29 milijard
USD
≈ 15 % letna rast
9 % (2011)
6 % (2012)

Vir: Sahota, 2014

Gonilo: vse večja ozaveščenost potrošnikov, večanje obsega ekološke pridelave, implementacija zakonodaje

Stanje ekološkega kmetijstva v Sloveniji

Vir: MKGP,
2015

Površina (ha)	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kultura- način rabe									
Travinje	24.458,25	26.035,54	26.983,49	26.251,34	27.041,03	28.364,40	30.664,61	33.530,27	35.609,82
Njive	1.587,36	2.305,04	1.843,79	1.987,17	2.354,16	2.399,99	2.752,61	3.148,34	3.484,67
Vinogradi	125,02	184	190,68	203,30	296,58	287,19	323,88	401,28	419,73
Oljčniki	27,39	21	16,22	49,95	76,60	91,62	184,53	208,33	226,17
Sadovnjaki (IS+TSA)	536,19	668,64	711,52	782,39	798,03	857,85	994,36	1.148,25	1.268,05
- Intenzivna raba		165,4	139	174	182	193,03	260,08	291,29	341,94
- Ekstenzivna raba		503,4	573	609	614	664,82	734,28	856,96	926,11
Vrtnine (na prostem in v zaščitenem prostoru)	96,49	107,80	90,72	114,29	122,11	147,69	180,68	228,00	228,76
SKUPAJ	26.830,70	29.322,02	29.836,42	29.388,43	30.688,51	32.148,74	35.100,67	38.664,49	41.237,19

Stanje ekološkega kmetijstva v Sloveniji

Pridelava

Rastlinska proizvodnja

- prevladuje travinje (86,72%),
- na njivah poljščine (prevladuje pšenica, ječmen, pira, lucerna,...),
- zelo počasno povečevanje površin trajnih nasadov in površin z vrtninmi (največje povpraševanje),
- velike potrebe po kakovostnem semenskem materialu.

Živinoreja

- stalež živali se iz leta v leto povečuje,
- prevladuje drobnica, sledi govedo in perutnina,
- obseg čebelarstva je zanemarljiv.

Stanje ekološkega kmetijstva v Sloveniji

Predelava

- št. predelovalnih obratov se iz leta v leto povečuje (cca. 202 od tega cca. 8 OJP),
- predelava ekoloških živil še precej nerazvita, pridelovalci so večinoma majhni in razpršeni,
- pri predelavi prevladujejo izdelki kot so testenine, kosmiči, olje, kis, mlečni izdelki, sadni sokovi,
- slabo trženje in predelava ekološkega mleka in mesa.

Organiziranost ekoloških kmetov v Sloveniji

V katero združenje za ekološko kmetijstvo ste včlanjeni?

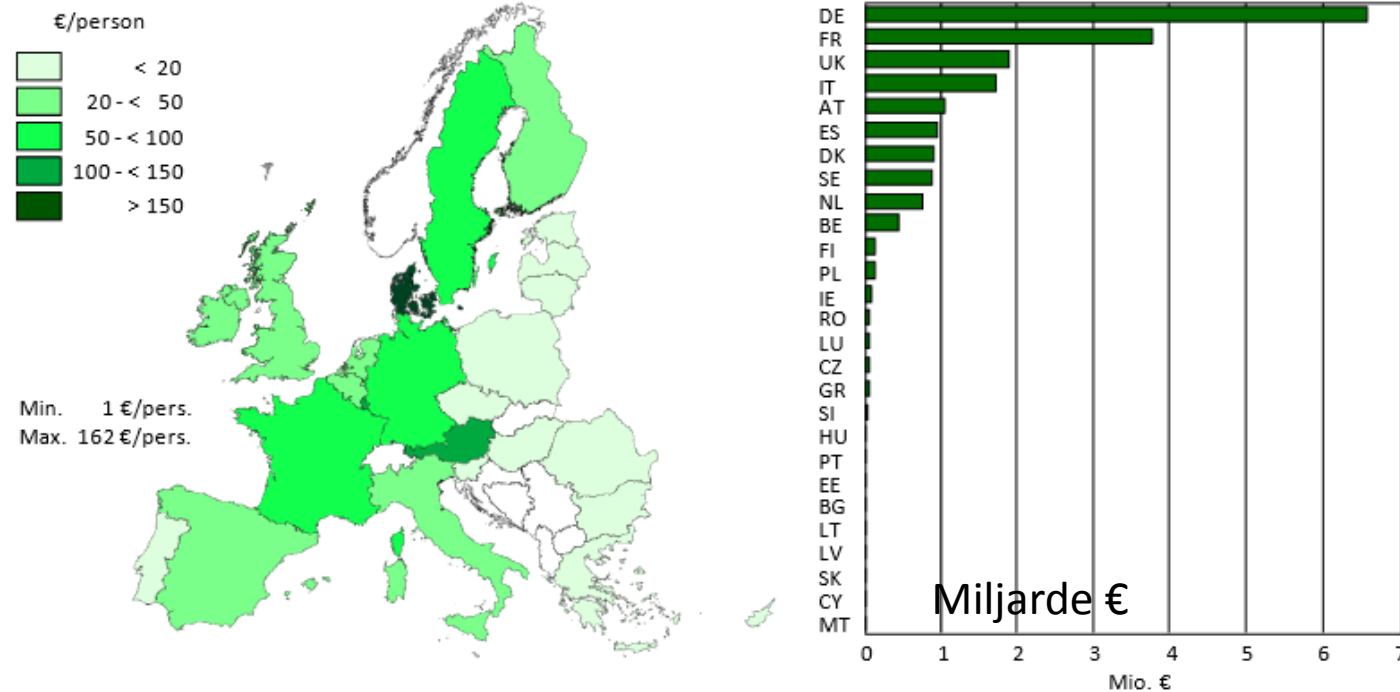
- Kdo zastopa vaše interese?
- Veste, kateri so vaši osebni interesi in kateri so skupni interesi ekoloških kmetov, vaših kupcev, družbe...?
- Koliko ste sami aktivni?

Platforma za ekološko kmetijstvo

- ustanovili smo jo februarja 2015: predstavitev s posvetom na Agri
- zastopanje interesov ekoloških kmetov in drugih, ki aktivno podpirajo širitev EK
- prvi uspehi: zvišanje plačil za travinje v EK; dodatne kombijacije s KOPOP (ozelenitev)

Obseg trga in poraba na prebivalca (€/leto)

Figure 2.2: Organic sales per capita (left) and total organic sales (right) in EU Member States in 2011

SI: 17,0 € (2009)
23,6 € (2013)

Ocena vrednosti SI trga z eko živili:
34,3 milj. € (2009) → 48,6 milj. € (2013)

Delež ekoloških živil na trgu:
1,8 %, od tega samo 20 % slovenskega porekla

Ekološko kmetijstvo v EU določa enotna in jasna zakonodaja...

Standardi ekoloških združenj
(BIODAR, DEMETER)

Uredbi 834/2007 in 889/2008
ter ostale EU uredbe za
ekološko kmetijstvo in
slovenski pravilnik

Vsa splošna kmetijska
zakonodaja

Ta zakonodaja velja samo za:

- hrano,
- krmo,
- semenski material

- **ni** “eko” kurilno olje, “eko” hiša,
- **ni** “eko” čistilo, kozmetika, tekstil (posebni standardi),
- **ni** živilo iz lova in ribolova (ribogojstvo, reja divjadi v ogradi izvzeti),
- **je** ekološki med, vino, kvas, morske alge...

Ekološko **≠** domače, naravno, neškropljeno,...

Področja, ki jih ureja zakonodaja za EK

Uredba 834/2007 Osnovna uredba		Uredba 889/2008 Izvedbena uredba		Pravilnik o ekološki pridelavi in predelavi kmet. pridelkov / živil
- Pojmi, načela, cilji		- Pravila za pridelavo, predelavo, pakiranje, prevoz in skladiščenje		- Manjše kmetijsko gospodarstvo
- Pravila pridelave (rastline, živali, morske alge, ribogojstvo, imputi)		Priloge: I - XIII		- Počasirastoče SI pasme kokoši - Reja kuncev, damjakov, muflonov in navadnih jelenov
- Preusmeritev v ekološko kmetijstvo				- Ekološko čebelarstvo (karta) - Evidenca semenskega materiala
- Predelava hrane (+ kvas)				- Obrati javne prehrane
- Označevanje				- Označevanje (SI logotip)
- Nadzor				- Nadzor
- Uvoz				- Uvoz

Področja, ki jih ureja zakonodaja za EK

Novosti zakonodaje: spletna stran FKBV,
Katedra za ekološko kmetijstvo, poljščine,
vrtnine in okrasne rastline, [Inštitut za
ekološko kmetijstvo](#)

Nadzor v EK, organizacije za certifikacijo

Kontrola (redna, izredna, dodatna + jemanje vzorcev):

- preverjanje dejanskega stanja na KMG
- ugotavljanje skladnosti s predpisi za ekološko kmetijstvo

SI – EKO – 001

SI – EKO – 002

BUREAU
VERITAS

SI – EKO – 003

imenovanje MKGP, akreditacija SA (standard 65...): neodvisnost, nepristranskost, kompetentnost

Certifikacija: postopek odločanja o izdaji certifikata

Kdaj pridelek/živilo “postane” EKO?

Preusmeritev: obdobje **od** vstopa v kontrolo EK/zadnje uporabe v EK nedovoljenih sredstev/pridobitev nove površine **do** pridobitve EK statusa za pridelke/živila

Proizvodi rastlinskega porekla (ekološko kmetovanje pred setvijo/žetvijo):

2 leti = 24 mesecev (enoletne rastline, travišča, trajne krmne rastline)

3 leta = 36 mesecev (trajni nasadi)

Kdaj pridelek/živilo “postane” EKO?

Proizvodi živalskega porekla:

1 leto = 12 mesecev čebelarstvo

Živinoreja = vezano na površine (krma = 2 leti), nerastlinojede vrste; zunanje površine = 1 leto

Dokup ne EKO živali - njih produkti so KON:

- 12 mesecev kopitarjev in goveda prireja mesa
- 6 mesecev prireja mleka, prireja mesa malih prežvekovalcev in prašičev
- 10 tednov perutnina za prirejo mesa
- 6 tednov perutnina za prirejo jajc

Skrajšanje preusmeritve → odločitev MKGP (dokazila)

Raba	datum prijave	2015	2016		2017		2018	2019
njiva	25.12.2015	K detelja	K detelja		P zg. krompir + endivija		E rdeča pesa	E čebula + pira
njiva	30.06.2015	K detelja + ječmen	K ječmen	P ajda	P zg. krompir	E korenčk	E grah + pira	E pira + detelja
njiva	1.11.2015	K detelja	K detelja + pšenica (setev 20.10.)		K pšenica + tritikala (setev 1.10.)		P tritikala + zel.gnoj.	E oves
sadov- njak	20.12.2015	K	K		P		P	E
sadov- njak	1.6.2015	K	P		P		E	E
travinje	30.12.2015	K	K		P		E	E
travinje	1.3.2015	K	P (odkos po 12-ih mesecih eko. rabe)		E		E	E

Osnovne prepovedi

- Uporaba lahko topnih mineralnih gnojil
- Uporaba kemično sintetičnih sredstev za varstvo rastlin
- Uporaba razkuženega semena
- Hidroponska pridelava
- Uporaba sintetičnih dodatkov v krmilih
- Živalim neustrezna reja
- Uporaba gensko spremenjenih organizmov (GSO)
- Preventivno zdravljenje živali s kemoterapevtiki

Seme in semenski material v EK

✓ kateri semenski material izbrati v EK?

X Prepoved

Podatkovna zbirka semen in semenskega materiala (ažurirana lista ponudnikov EK semenskega materiala) dostopna na straneh MKGP

GS in razkužen konvencionalni semenski material

Želenega semenskega materiala ni (več) na voljo?
→ prošnja na CO → po odobritvi → uporaba konvencionalnega semenskega materiala (NE GS in NE razkuženega)

Stare sorte (avtohtone/tradicionalne) ali novejša selekcija, hibridi? (odprta vprašanja v ekološki pridelavi!)

Gnojenje v EK

EK = POSREDNO GNOJENJE!

✓ **Kako rastline v EK oskrbeti s hranili?** Ured. 889/2008, priloga I

X Prepoved

Kolobar (vključevanje metuljnic in zrnatih stročnic)

**Organska (živalska) gnojila: hlevski gnoj, gnojevka, gnojnica....

Kompost /fermentirani gospodinjski odpadki

*Težko topna mineralna gnojila (patentkalij, kalijeva sol, surovi fosfat, kamninske moke, naravni apnenec) + *Kupljiva dušikova gnojila...

Zeleno gnojenje, žetveni ostanki

Proizvodi/stranski proizvodi živalskega izvora

Tudi skrb za tla: organska snov + „živa tla“ + ustrezen vodno-zračni režim + ustrezen pH tal + struktura tal = godna tla (↑ mineralizacija hranil = ↑ dostopnost hranil)

Stranski produkti pri stiskanju semen (pogače, drobljenec,...)

Izboljševalci tal, stimulatorji rasti, foliarna gnojila

Tudi: izvira ustreznih vrst in kultivarjev (manj zahtevne)

Lahko topna

mineralna

gnojila (?):

NPK,

KAN,

superfosfat,

UREA,

apneni dušik,

....

Blata in

komposti iz

čistilnih naprav

Dokup gnojil

iz industr. reje

Gnojenje v EK

EK = POSREDNO GNOJENJE!

Iz prejšnje preglednice:

**Organska (živalska) gnojila: hlevski gnoj, gnojevka, gnojnica....

*Težko topna mineralna gnojila (Patentkalij, Kalijeva sol, surovi fosfat, kamninske moke, naravni apnenec)

+ *Kupljiva dušikova gnojila...

* Dokup gnojil je potrebno utemeljiti! Kako?

**Standard za nitrate!

Ali lahko na EK kmetiji za gnojenje uporabimo hlevski gnoj iz sosednje kmetije, ki redi živali v konvencionalni reji?

Varstvo rastlin v EK (bolezni, škodljivci...)

✓ Kako rastline v EK varovati bolezni in škodljivcev?

Uredba 889/2008, priloga II

X Prepoved

Kolobar (ustrezno širok in pester)

Izvira ustreznih vrst in kultivarjev (bolj odporne/tolerantne)

*Sredstva na osnovi aktivnih snovi rastlinskega, živalskega izvora, mikroorganizmov (azadirachtin, piretrini, kvasija, rotenon, lecitin, želatina, vosek, olja, spinosad...)

Kemično-sintetična sredstva za varstvo rastlin

*Cu, S

Zastirke, združene setve

Sredstva za krepitev rastlin (alge, izvlečki rastlin, gline, minerali...)

Izbira ustreznih (zračnih) leg, usklajeno gnojenje

Pasti, feromonske vabe (repelenti, atraktanti)

Varstvo rastlin v EK (bolezni, škodljivci...)

Iz prejšnje preglednice:

*Sredstva na osnovi aktivnih snovi rastlinskega, živalskega izvora, mikroorganizmov (azadirachtin, piretrini, kvasija, rotenon, lecitin, želatina, vosek, olja, spinosad...)

*Cu, S

* Dokup in uporabo FFS je potrebno utemeljiti! Kako?

Uporaba le v SI
registriranih FFS!

Varstvo rastlin v EK (pleveli...)

✓ Kako rastline v EK varovati boleznim in škodljivcem?

X Prepoved

Kolobar (ustrezno širok in pester, DTM/TDM)

Kemično-sintetična sredstva za varstvo rastlin (herbicidi)

Izvira ustreznih vrst in kultivarjev (zgodnejši, hiter mladostni razvoj, dobro razraščanje/vejenje = ↑ konkurenčnost)

Slepa setev

Regulatorji rasti

Mehansko/fizikalno zatiranje (okopalniki, česala), plamen/para

Združene setve

Desikatorji

Zastirke: žive, mrtve, umetni materiali

Biotično varstvo

EK reja živali

EK reje NI brez lastnih površin!

Izbira vrste in pasme: namen reje, prilagojenost, vitalnost, odpornost (avtohtone, tradicionalne)

Izvor: iz EK reje!

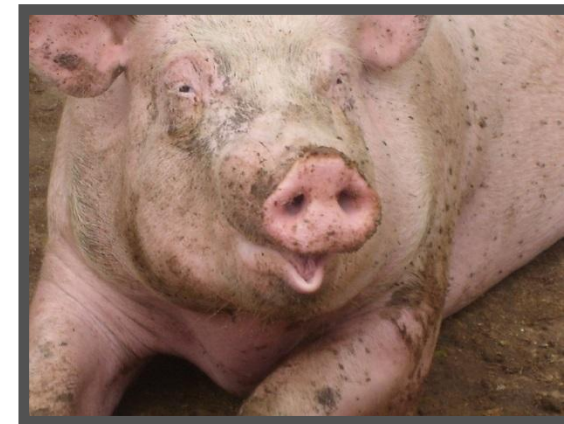
Izjeme glede dokupa odobrava MKGP: manjko EK živali → glede na velikost KMG in vrsto (10 – 20 % samic/leto), pomembna tudi starost/telesna masa; povečan dokup (širitev, specializacija reje, sprememba reje...); katastrofalne razmere

Vrsti in pasmi prilagojena reja:

- Predpisane notranje in zunanje površine
- Izpust (ustrezen)
-

Vezana reja je pogojno dovoljena le pri reji govedi (nad 6 mesecev)!

Pogoj: malo KMG (do 20 GVŽ govedi), IURŽ > 24, dostop do pašnih površin, izpust 2x/teden (pozimi)

EK reja živali...

Krma:

- Sesanje (opredeljeno min. obdobje)
- Rastlinojede živali (prežvekovalci + konji) – 100 % EK (tudi iz preusmeritve – lastne površine), omejen dokup EK krme – do 50 %
- Nerastlinojede vrste (monogastrične živali) – do 5 % dovoljene konvencionalne v letnem obroku

Zdravljenje živali:

NE preventivno zdravljenje s kemoterapevtiki

Kurativno zdravljenje → 2× karenca! (ni predpisane karence = 48 ur)

3 × zdravljenje z antibiotiki/sezona → produkti živali (skupine) ≠ EK

✓ fitoterapija, homeoptija,

Čebelarstvo

Kje EK čebelarstvo:

[Karta neprimernih območij za ekološko čebelarjenje](#)

Hranjenje, zdravljenje čebel!

Vir: MKGP, 2015

REPUBLICA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

NOVA VERZIJA PREGLEDOVALNIKA

RKG Domov
eRKG Kazalo
KataKoma Kontakt
KatMeSiNa English

Nastavitve:

KMG MID:

Aktivna plast:

GERK

Plast	Vključi	Tekst	?
Orto-foto	☒	☒	
Orto-foto-stanje 2009-2011	☐	☐	
Orto-foto-stanje 2006	☐	☐	
Orto-foto-stanje pred 2006	☐	☐	
DTK50	☐	☐	
TK25	☐	☐	
TTN5	☐	☐	<input type="button" value="⌂"/>
Zemljepisna imena	☒	☐	<input type="button" value="⌂"/>
Raba	☐	☐	<input type="button" value="⌂"/>
GERK	☒	☐	<input type="button" value="⌂"/>
GERK_31.12.2009	☐	☐	<input type="button" value="⌂"/>
GERK prekrivanja	☐	☐	<input type="button" value="⌂"/>
GERK Neskladja RABA MKGP	☐	☐	<input type="button" value="⌂"/>
▶ RPE, Kataster, DMR			

V mirovanju. 432700.85, 183581.19

- ▶ Kontrolni sloji 2006
- ▶ Koruzni hrošč
- ▶ KatMeSina
- ▶ ZGS
- ▶ SIR - Čebele
- ▶ Obm, neprimerna za EKO čebele

Avtoceste	☒	☐	<input type="button" value="⌂"/>
Druga območja, neprimerna za ekološko čebelarjenje	☒	☐	<input type="button" value="⌂"/>
Komunalno Odlagališče	☒	☐	<input type="button" value="⌂"/>

- ▶ Pedologija
- ▶ Hidrografska mreza 2010
- ▶ VVO-1_DR Nadomestila

EK predelava

✓ Kako predelati EK proizvode?

Kmetijske sestavine: min. 95 % EK, max. 5 % KON – dovoljenih (Priloga IX)

Nekmetijske sestavine: dovoljene v EK

EK živilo NE SME istočasno vsebovati enake EK in KON sestavine kmetijskega izvora

Delo po načelih dobre proizvodne prakse

Prostorsko/časovno ločena predelava – sledljivost!

Uporaba le določenih aditivov (Priloga VIII) – nekateri kmetijske sestavine (*)!

Naravne arome

Uvedba ukrepov za preprečitev mešanja in zamenjave EK in KON živil (zbiranje, skladiščenje, prevoz, prodaja) – sledljivost!

Dogovor o predelavi ekoloških kmetijskih pridelkov

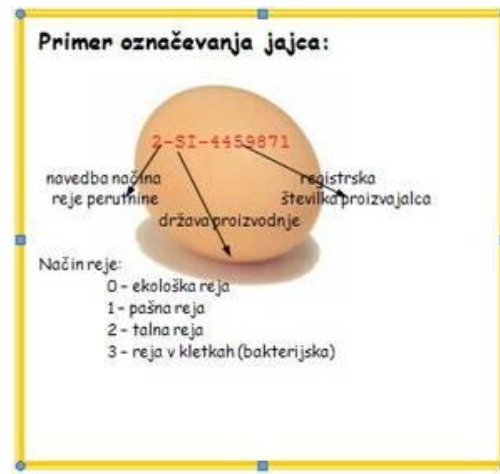
X Prepoved

Ionizirajoče sevanje
GS sestavine (GSR, derivati GSO, sestavine proizvedene s pomočjo GSO)
Umetne arome

Označevanje EKO pridelkov/živil

Upoštevanje splošne zakonodaje (Uredbe, pravilniki):

- sadje, zelenjava
- jajca
- mleko in mlečni izdelki
- meso in mesni izdelki
- vino, žgane pijače
- zaščiteni kmetijski proizvodi, prostovoljne označbe
- ...

Označevanje EKO pridelkov/živil

- Predpakirana živila (Uredba 1169, pravilnika za predpakirana in živila, ki niso predpakirana)

= ime, sestavine, datum minimalne trajnosti živil, neto količina, proizvajalec/uvoznik, serija,

Novost (od decembra **2014**):

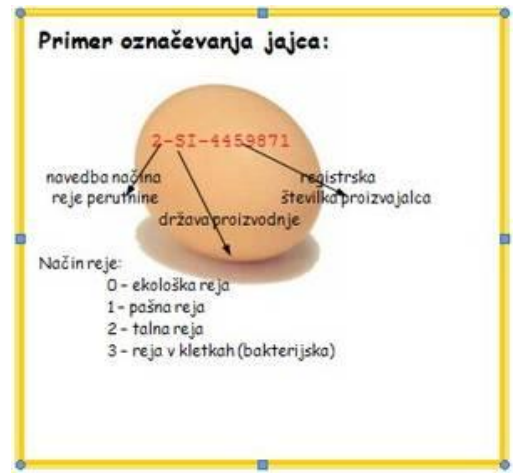
- predpisana velikost črk na deklaraciji
- navedba alergeni snovi

Novost (od decembra **2016**):

- obvezna navedba hranilne vrednosti!

ekološki

Označevanje EKO pridelkov/živil

- Predpakirana živila (Uredba 1169, pravilnika za predpakirana in živila, ki niso predpakirana)

= ime, sestavine, datum minimalne trajnosti živil, neto količina, proizvajalec/uvoznik, serija,

Novost (od decembra **2014**):

- predpisana velikost črk na deklaraciji
- navedba alergeni snovi

Novost (od decembra **2016**):

- obvezna navedba hranilne vrednosti!

Označevanje ekoloških predpakiranih živil

EKO ŽELE BONBONI

Sestavine: glukozni sirup*, trsni sladkor*, želirno sredstvo: pektin, kislina: askorbinska kislina, naravne arome (limona, pomaranča, jagoda, črni ribez, jabolko), koncentriran bezgov sok*, ekstrakt kurkume*

* iz kontrolirane ekološke pridelave

Neto količina: 100 g

Serijska številka: L201286

Proizvajatelj:

Kontrolira: SI-EKO-001 ali -002, ali -003

"Kmetijstvo EU/izven EU"

Navedba cert. org., ki je kontroliral živilo na zadnji stopnji predelave

Kmetijski izvor = 95 % eko sestavin

Uporabno do (*najmanj do*) : datum do katerega je živilo varno uživati (*datum do katerega je živilo ohrani svoje značilne lastnosti, če je primerno shranjeno*)

lahko tudi
(ni obvezno):

ekološki

ekološki

Nacionalni znak je obvezen na živilih, opredeljenih v SI pravilniku, sicer je prostovoljna možnost!

Certifikat?

Listina, s katero kmet/predelovalec dokazuje ekološki status:

- navedenih pridelkov/živil,
- obdobje veljavnosti (datum izdaje),
- CO, ki je kmetijo/predelovalni obrat kontroliral in certificiral

Kje lahko preverim resničnost certifikata?

- [Na straneh Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano](#)

Nacionalne EK sheme

Nacionalne sheme: Pravilnik o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil (UL RS, št. [8/2014](#))

- Reja kuncev
- Reja divjadi v ogradi
- Gastronomska ponudba (OJP)

ekološki

Vodenje zapisov v EK

Evidence (vsak CO: Zvezek zapisov. Dostopni na spletu: [KONCERT](#), [IKC](#))

Rastlinska pridelava

- **kolobar**,

- po površinah (GERKih, enotah): kdaj, vrsta/sorta, kaj (**izveden ukrep**, gnojilo, FFS), uporabljene količine (seme, pridelek + status pridelka, gnojilo, FFS),

- **dokup semenskega materiala**: kdaj, kaj (vrsta/sorta), dobavitelj, koliko, status semenskega materiala

- **dokup gnojil**: kdaj, kaj (vrsta/trgovsko ime), dobavitelj, koliko

- **dokup sredstev za varstvo in nego rastlin**: kdaj, kaj (trgovsko ime), zakaj, dobavitelj, koliko, stadij rastline

Dokazila:

dokup gnojil = analiza tal,

uporaba FFS = prognoza: opazovalno – obveščevalna služba, prag škodljivosti

Hramba računov/dobavnic

Vodenje zapisov v EK

Živinoreja

- **stalež živali:** datum (periodični vpisi), vrsta/kategorija živali, število, ident. šte., starost
- **povečanje staleža/prihod živali:** kdaj, vrsta, starost, ident. šte., število, reja (lastna, EK, KON + dokazilo, da ni EK živali), rejec
- **zmanjšanje staleža/odhod živali:** kdaj, vrsta, starost, ident. šte., število, odjemalec ali zakol (doma), pogin
- **beleženje izpusta:** kdaj, kategorija živali
- **zdravljenje živali:** kdaj, koga (žival, skupina), razlog/bolezen, ukrep/sredstvo, veterinar (podpis), karenca (+2x), št. recepta
- **dokup krme:** kdaj, kaj, koliko, status (EK, KON), za koga
- **nakupi drugih sredstev** (proti insektom, za higieno,...)

Dokazila:

dokup KON živali = dovoljenje MKGP, ali združenj/rejcev, da eko živali ni na voljo
Hramba računov/dobavnic

Vodenje zapisov v EK

čebelarstvo

- **osnovni podatki/premiki:** reg. št. čebelnjaka, št. panjev, lokacija, koliko panjev, premik kam – lokacija
- **hranjenje čebel:** kdaj, s čim, koliko, katere panje
- **točenje medu in odstranjevanje satnic:** kdaj, opravilo, vrsta meda, količina, kateri panji
- **zdravljenje:** kdaj, s čim (+ aktivna snov), odmerek zdravila, način in trajanje zdravljenja, karenc

Dokazila:

dokup KON živali = dovoljenje MKGP, ali združenj/rejcev, da eko živali ni na voljo
Hramba računov/dobavnic

Vodenje zapisov v EK

Evidence

Predelava in trženje

- **seznam proizvodov** (živalsko/rastlinsko poreklo)
- **recepture**: kmetijskega/nekmetijskega izvora, EKO/KON (priloga IX) sestavine, količine (deleži)
- **dokupi**: kdaj, kaj, koliko, dobavitelj, status (EKO, Preusmeritev, KON)
- **prodaja**: kdaj, kaj, koliko, odjemalec, status (EKO, Preusmeritev, KON)
- seznam dobaviteljev + seznam odkupovalcev
- zaloge

- **pritožbe**: kdaj, kje, kdo, vsebina pritožbe, odprava neskladja

Dokazila

Hramba računov/dobavnic

Najpogostejše napake, ugotovljene pri kontroli

Certifikacijski organi

Pomanjkljive evidence (rastlinska pridelava, živinoreja, predelava)

Uporaba konvencionalnih nerazkuženih semen brez odobritve CO

Neustrezen dokup živali

Obveščanje CO ni pravočasno (vzporedna pridelava – spravilo in pridelki, dogovor za predelavo)

Neustrezno/pomanjkljivo označevanje, deklaracije niso izdelane

Neutemeljena uporaba dovoljenih gnojil in FFS

Ni dokazil o izvoru surovin, živali (predelava, čebelarstvo, rastlinska pridelava, ...)

Presežen dokup/presežen delež konvencionalne krme, uporaba nedovoljene krme (prašiči, kokoši)

Neustrezen kolobar, zapleveljenost

Dogovor o predelavi ni sklenjen, nepopolna dokazila podpogodbениkov

Najpogostejše napake, ugotovljene pri kontroli - splošno

AKTRP

Evidence: registri živali (ažurnost, predpisan način), uporaba FFS (dokazila, računi – najmanj 3 leta), uporaba mineralnih in živinskih gnojil, dnevnik veterinarskih posegov

Živali: neoznačeno/nepopolno/neustrezno označevanje (govedo, drobnica, prašiči)
neustrezna namestitvev (privez telet, premajhni boksi za teleta, prašiče (svinje, mladice, merjasci, pitanci), neustrezna širina rež v boksih za prašiče

Nitrati: neustrezne/nezadostne skladiščne kapacitete
neustrezno začasno odlaganje hlevskega gnoja na površinah (na isti lokaciji več kot 2 meseca, lokacija kupa hlevskega gnoja manj kot 25 m od vodotoka oziroma na VVO).
Gnojenje v času obdobja prepovedi in na priobalnih zemljiščih (5m, 15m), kjer uporaba gnojil ni dovoljena

FFS: ni veljavnega potrdila o pridobitvi znanja iz fitomedicine , neustrezno skladiščenje FFS, neregistrirane škropilnice , uporaba FFS na priobalnih zemljiščih (5m, 15m), kjer uporaba FFS ni dovoljena

Najpogostejše napake, ugotovljene pri kontroli - EK

AKTRP

Površine : neobdelanost (+ na Natura območjih), preraščenost z invazivnimi rastlinami, krajinske značilnosti se ne ohranjajo

Neustrezno vodenje **evidence** o uporabi **mineralnih in organskih gnojil**

Neustrezno vodenje **evidenc** o uporabi **FFS** na prostem in v zavarovanih prostorih ter o uporabi obdelanega **semena** po GERK-PID-u in kulturah. Evidence in računi se hranijo najmanj tri leta.

Neustrezno vodenje podatkov o nabavi, porabi, oddaji, prejemu in zalogi posameznih vrst FFS.

Izvajalec varstva rastlin nima veljavnega potrdila o pridobitvi znanja iz fitomedicine

Podpore EK...

VIŠINA PLAČIL NA HA		2015-2020	
		Ohranitev (EK)	Preusmeritev (PEK)
		EUR/ha	EUR/ha
njive-poljščine (raba: 1100, 1161)		326,18	377,82
vrtnine na prostem	(raba: 1100, 1161, 1180, 1170)	600,00	600,00
vrtnine v zavarovanih prostorih	(raba: 1190, 1192)	600,00	600,00
oljčniki z gostoto najmanj 150 dreves/ha, nasadi sadovnjakov z gostoto najmanj 100 dreves/ha pri orehu in kostanju ter najmanj 200 dreves/ha pri nasadih z ostalimi sadnimi vrstami in nasadih z mešanimi sadnimi vrstami	(raba: 1221)	676,60	900,00
travniški visokodebelni sadovnjaki z gostoto 50-200 dreves/ha	(raba: 1222)	189,33	291,33
vinogradi	(raba: 1211, 1221, 1222, 1240)	692,74	900,00
hmeljišča	(raba: 1160)	900,00	900,00
drevesnice	(raba: 1180, 1212, 1161)	900,00	900,00
trajno travinje - plačilo pri povprečni obtežbi 0,5 GVŽ/ha (raba: 1300, 1320)		136,12	272,87
pridelava semenskega materiala kmetijskih rastlin:			
poljščine	(raba: 1100)	600,00	800,00
krmne rastline	(raba: 1100)	600,00	800,00
vrtnine	(raba: 1100, 1190)	600,00	800,00
čebelarjenje		22,31	22,31

Podpore EK...

Podpore (površina/čeb. druž.), največ (€/ha/leto)

- 600 za njivske površine (razen pridelava sem. materiala)
- 900 za trajne nasade
- 450 za druge vrste rabe

skupni obseg > 100 ha:
→ znižanje za 50 % za tiste površine, ki presegajo 100 ha

VIŠINA PLAČIL NA HA		2015-2020	
		Ohranitev (EK)	Preusmeritev (PEK)
		EUR/ha	EUR/ha
njive-poljščine (raba: 1100, 1161)		326,18	377,82
vrtnine na prostem	(raba: 1100, 1161, 1180, 1170)	600,00	600,00
vrtnine v zavarovanih prostorih	(raba: 1190, 1192)	600,00	600,00
oljčniki z gostoto najmanj 150 dreves/ha, nasadi sadovnjakov z gostoto najmanj 100 dreves/ha pri orehu in kostanju ter najmanj 200 dreves/ha pri nasadih z ostalimi sadnimi vrstami in nasadih z mešanimi sadnimi vrstami	(raba: 1221)	676,60	900,00
travniški visokodebelni sadovnjaki z gostoto 50-200 dreves/ha	(raba: 1222)	189,33	291,33
vinogradi	(raba: 1211, 1221, 1222, 1240)	692,74	900,00
hmeljišča	(raba: 1160)	900,00	900,00
drevesnice	(raba: 1180, 1212, 1161)	900,00	900,00
trajno travinje - plačilo pri povprečni obtežbi 0,5 GVŽ/ha (raba: 1300, 1320)		136,12	272,87
pridelava semenskega materiala kmetijskih rastlin:			
poljščine	(raba: 1100)	600,00	800,00
krmne rastline	(raba: 1100)	600,00	800,00
vrtnine	(raba: 1100, 1190)	600,00	800,00
čebelarjenje		22,31	22,31

Možne kombinacije z ostalimi ukrepi PRP

- OMD
- dobrobit živali
- sheme kakovosti – na novo oz. manj kot pet let vključeni v kontrolo (dodatne točke)
- skupine in organizacije proizvajalcev – na novo oz. manj kot pet let priznani kot SP (dodatne točke)
- usposabljanje in svetovanje
- naložbe v osnovna sredstva – višji delež podpore in dodatne točke
- razvoj kmetij in podjetij – višji delež podpor za zagon dejavnosti za mlade kmete
- sodelovanje

[Možne kombinacije ukrepa EK in ukrepa KOPOP na isti površini in višine plačil.](#)

[MKGP, Program razvoja podeželja 2014 - 2020](#)

Možne kombinacije s KOPOP* (1)

Obvezno je upoštevati tudi pogoje upravičenosti ukrepa KOPOP, npr. 6-urno predhodno usposabljanje za KOPOP;

Obvezen je samo en program aktivnosti ter upoštevanje splošnih pogojev ukrepa KOPOP (npr. vodenje evidenc, program usposabljanja 4 ure letno).

Plačila ukrepa KOPOP in plačilo ukrepa EK se seštevajo.

POZOR – na novo izračunane višine plačil pri kombinacijah ukrepa EK in

- zahtev operacije Posebni traviščni habitati (HAB),
- zahtev operacije Traviščni habitati metuljev (MET),
- zahtev operacije Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (VTR) in
- zahtev operacije Steljniki (STE)

** Prirejeno po: Sonja Jurcan, MKGP, 2015*

Možne kombinacije s KOPOP (2)

Obvezno je upoštevati tudi pogoje upravičenosti ukrepa KOPOP, npr. 6-urno predhodno usposabljanje za KOPOP;

Obvezen je samo en program aktivnosti ter upoštevanje splošnih pogojev ukrepa KOPOP (npr. vodenje evidenc, program usposabljanja 4 ure letno).

Plačila ukrepa KOPOP in plačilo ukrepa EK se seštevajo.

POZOR – na novo izračunane višine plačil pri kombinacijah ukrepa EK in

- zahtev operacije Posebni traviščni habitati (HAB),
- zahtev operacije Traviščni habitati metuljev (MET),
- zahtev operacije Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (VTR) in
- zahtev operacije Steljniki (STE)

Možne kombinacije s KOPOP (3)

1. primer: ukrep EK in operacija Poljedelstvo in zelenjadarstvo v okviru KOPOP

EK plačilo za njive - poljščine: PEK- 326,18 eur/ha in EK- 377,82 eur/ha

Obvezni zahtevi v KOPOP (OZ):

POZ_KOL (petletni kolobar; vključene najmanj tri razl. kmetijske rastline kot glavni posevek) – ni dodatnega plačila in

POZ_NMIN (NMIN analiza; hitri talni testi na vsebnost mineraliziranega dušika) – 22,62 eur/ha

Izbirne zahteve v KOPOP (IZ):

POZ_NIZI (gnojenje z org. gnojili z nizkimi izpusti v zrak) – 95,28 eur/ha,

POZ_POD (setev rastlin za podor; zeleno gnojenje) – 126,00 eur/ha,

POZ_FFSM (uporaba protiinsektnih mrež) – 215,34 eur/ha,

POZ_KONZ (konzervirajoča obdelava tal) – 40,68 eur/ha.

Kombinacija EK (PEK) in POZ_NIZI ter POZ_POD:

377,82 eur/ha EK (PEK) + OZ POZ_NMIN 22,62 eur/ha + IZ POZ_NIZI 95,28 eur/ha + POZ_POD 126,00 eur/ha = **621,72 eur/ha**

Kombinacija EK (EK) in POZ_NIZI ter POZ_POD:

326,18 eur/ha ek (PEK) + OZ POZ_NMIN 22,62 eur/ha + IZ POZ_NIZI 95,28 eur/ha + POZ_POD 126,00 eur/ha = **570,08 eur/ha**

Možne kombinacije s KOPOP (4)

2. primer: ukrep EK in operacija Sadjarstvo v okviru KOPOP

EK plačilo za IS: PEK- 900 eur/ha in EK- 676,60 eur/ha

Obvezni zahtevi v KOPOP (OZ):

SAD_VABE (uporaba feromonskih in lepljivih vab od 15. marca do 15. avgusta) – 144,96 eur/ha in

SAD_EKGN (gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi; Priloga I 889/2008) – ni dodatnega plačila

Izbirne zahteve v KOPOP (IZ):

SAD_KONF (pred začetkom ali na samem začetku pojava škodljivcev se uporabijo feromonski dispenzorji) – 180,30 eur/ha; **ni mogoče za oljčnike,**

SAD_POKT (v vsakem drugem medvrstnem prostoru, ki je pokrit z negovano ledino; po obiranju, vendar najkasneje do 30. maja v letu vlaganja zahtevka) – 114,96 eur/ha

Kombinacija EK (PEK) in SAD_KONF:

900 eur/ha EK (PEK) + OZ SAD_VABE 144,96 eur/ha+ IZ SAD KONF 180,30 eur/ha = **1.225,26 eur/ha**

Kombinacija EK (EK) in SAD_KONF:

676,60 eur/ha (EK) + OZ SAD_VABE 144,96 eur/ha+ IZ SAD KONF 180,30 eur/ha = **1.001,86 eur/ha**

Možne kombinacije s KOPOP (5)

3. primer: ukrep EK in operacija Posebni traviščni habitati v okviru KOPOP

EK plačilo za trajno travinje: PEK- 272,87 eur/ha in EK- 136,12 eur/ha pri zagotavljeni povprečni obtežbi 0,5 GVŽ travojedih živali/ha trajnega travinja (TT) (raba 1300 in 1320)

Obvezni zahtevi v KOPOP (OZ):

HAB_KOS (košnja in paša prepovedana do 30.6. tekočega leta) - 157,50 eur/ha; **pri komb. z EK (EK) – 25,00 eur/ha ali z EK (PEK) – 25,00 eur/ha oz. na posebej določenih območjih EK (EK) 25,00 eur/ha ali EK (PEK) 102,10 eur/ha** in
HAB_ORGG (letni vnos dušika iz org. gnojil ne sme preseči 40 kg/ha; uporaba mineralnih gnojil ni dovoljena) – 25,60 eur/ha

Izbirne zahteve v KOPOP (IZ):

HAB_MRVA (pokošena trava se pospravi v obliki mrve) – 7,10 eur/ha

HAB_NPAS (na GERK, katerega površina je večja od 1 ha se pusti nepokošen pas v obsegu 5-10% površine GERK-a) – 42,50

Kombinacija EK (PEK) in HAB_MRVA: EK (PEK) 272,87 eur/ha TT + OZ HAB_KOS 25,00 eur/ha + OZ HAB_ORGG 25,60 eur/ha + IZ HAB_MRVA 7,10 eur/ha = **330,57 eur/ha**

Kombinacija EK (EK) in HAB_MRVA: EK (EK) 136,12 eur/ha TT + OZ HAB_KOS 25,00 eur/ha + OZ HAB_ORGG 25,60 eur/ha + IZ HAB_MRVA 7,10 eur/ha = **193,82 eur/ha oz. 270,92 na posebej določenih območjih**

Možne kombinacije s KOPOP KOPOP (6)

4. primer : ukrep EK in operacija Trajno travinje II v okviru KOPOP

EK plačilo za trajno travinje: PEK- 272,87 eur/ha in EK- 136,12 eur/ha pri zagotavljeni povprečni obtežbi 0,5 GVŽ travojedih živali/ha trajnega travinja (raba 1300 in 1320)

Obvezna zahteva v KOPOP (OZ):

TRZ_II_OSIL (pokošena trava se pospravi v obliki mrve; brez silaže; 0,5-1,8 GVŽ travojedih živali/ha kmetijskih površin ; upoštevane vse površine na KMG) – 45,84 eur/ha

Izbirne zahteve v KOPOP (IZ):

TRZ_II_NPAS (za GERK-e, ki so večji od 1 ha se pusti nepokošen pas 5-10% površine GERK-a) – 50,40 eur/ha oz. na območjih HAB – 42,50 eur/ha; MET – 28,70 eur/ha; VTR – 20,10 eur/ha in STE – 20,10 eur/ha

TRZ_II_NIZI (gnojenje z org. gnojili z nizkimi izpusti v zrak) – 41,64 eur/ha

Kombinacija EK (PEK) in TRZ_II_NIZI:

EK (PEK) 272,87 eur/ha TT + OZ TRZ_II_OSIL 45,84 eur/ha + IZ TRZ_II_NIZI 41,64 eur/ha = **360,35 eur/ha**

Kombinacija EK (EK) in TRZ_II_NIZI:

EK (EK) 136,12 eur/ha TT OZ TRZ_II_OSIL 45,84 eur/ha + IZ TRZ_II_NIZI 41,64 eur/ha = **223,6 eur/ha**

Pogoji za uporabo gradiva oziroma v njem uporabljenega materiala

Gradivo je namenjeno izobraževanju udeležencev – zavezancev za Usposabljanja za ekološko čebelarstvo v okviru PRP 2014-2020 v letu 2015, v izvedbi ITR in FKBV ter podizvajalca FV,
ter za individualno študijsko uporabo drugih zainteresiranih.

Uporaba za druge namene ni dovoljena.